

МИСТЕЦТВО ПИСАНКИ

Любов Волинець

Для українців кожне свято — релігійне чи світське — наповнене чисельними традиціями, які ми успадкували з давніх часів і яких ми частково чи повністю дотримуємося. Звісно, що такі свята вимагають вичерпних підготовок. Перед Великодніми святами ми, в першу чергу, зосереджуємось над нашим духовно-релігійним станом і до цього належно готуємось. Тоді беремося до підготовки інших компонентів Великодніх свят, як того вимагає українська традиція. Однією із головних і дуже поширеною складовою Великодня є писання писанок.

Незважаючи на те, що традиція писання писанок брала свій початок у дохристиянські часи і була пов'язана з культом сонця, згодом стала частиною Великодніх звичаїв. В Україні, як і в інших культурах світу, яйце вважалось символом життя і його воскресіння. У давні часи, людина вірила, що такі явища як воскресіння природи весною, збереження життя і плодючості, досягнення добробуту та щастя потребували людського втручання та людської допомоги у формі виконання ритуалів та творення магичних оберегів. На такій основі розвинувся звичай писання писанок. З

приходом християнства багато дохристиянських звичаїв стали частиною християнських свят. Так писання писанок теж стало частиною Великодня.

Століттями українська жінка стійко дотримувалася традицій писання писанок у Великодній час та передавала цю традицію з покоління в покоління. Так ми успадкували від анонімних творців цей унікальний вид мистецтва із багатотисячними мистецькими композиціями. Ці народні мистці, послугуючись обмеженою кількістю мотивів, таких як мотив сонця розетки, трикутника, безконечних ліній, зуміли створити незлічену кількість композицій. Кожна місцевість, навіть кожне село, мали свій особливий стиль поєднання писанкових елементів на поверхні яйця, творячи своєрідні мистецькі зразки та дивовижні мистецькі уподобання.

Цей унікальний вид мистецтва здобув світове зацікавлення та популярність і широко поширився по світі. Українці займаються цим в Україні і поза її межами. Належно дати признання українській діаспорі за поширення цього мистецтва в різних країнах. Сьогоднішні писанкарі, пишучи писанки, копіюють традиційні

зразки або творять нові композиції. Все ж таки включають традиційні мотиви з новим осмисленням та з різноманітними кольорами.

Наш Музей і Бібліотека мають велику колекцію писанок із різних частин України. Більшість з них — це робота Тані Осадци, — відомого знавця та довголітньої дослідниці писанки. Вона присвятила багато років вивченню та писанню традиційних писанок усіх районів України. Велику частину своєї колекції традиційних писанок вона подарувала нашому Музею і Бібліотеці. У наших фондах знаходиться також унікальна колекція писанок д-р. Данила Сарачинського. Його писанки на курячих та гусячих яйцях відзначаються надзвичайно своєрідними та унікальними композиціями.

Д-р. Сарачинський народився у 1918 році в Мельниці Подільській, що на Борщівщині. Студіював медицину у Львові та Швейцарії. Після другої світової війни емігрував до Америки та поселився в Бріджпорті (штат Коннектикут), де довгі роки був хірургом у шпиталі. Помер 1994 р. Його життєвою пристрастю було писання писанок, про що

він сам сказав: "Писання писанок — це моя налоговість". Його писанки відзначаються високим мистецьким рівнем та надзвичайною вишуканістю. Він застосовував традиційні мотиви та укладав їх своєрідним способом на поверхні гусячого чи курячого яйця. Його своєрідністю було ще й те, що він, будучи лікарем, мав доступ до лікарських інструментів і ними послуговувався у писанні писанок. Для прикладу — він уживав голки від шприців для писання найтонших можливих ліній. Для випорожнення середини яйця він уживав стоматологічну голку і випорожнював шприцом. Він також послуговувався збільшувачим шклом для виконання особливо дрібних композицій. Писання писанок для д-р. Сарачинського було улюбленим заняттям і власним задоволенням. Писанки д-р. Сарачинського нашому Музею подарувала його дружина Марія.

Ми глибоко оцінюємо надзвичайно вартісні колекції писанок Тані Осадци та д-р. Данила Сарачинського, і головне, що вони принесуть велику користь наступним поколінням.

